

ISTORIE ȘI FICȚIUNE

Lect.univ.dr. Otilia Simion
Universitatea „Constantin Brâncuși” din
Târgu-Jiu

Rezumat

Ca multe alte lucruri, granița disciplinară între ficțiune și istorie s-a dovedit a fi întotdeauna fragilă. În esența sa, istoria înseamnă cunoaștere prin documente. Iată de ce narațiunea istorică este mai presus de orice document de vreme ce niciuna dintre ele nu poate fi eveniment. Cu toate acestea diferă de roman printr-un aspect esențial: Istoria este o narațiune a unor evenimente adevărate. Potrivit acestei definiții, un fapt poate fi istoric cu o singură condiție: să se fi întâmplat cândva. Este povestea faptelor reale și nu verosimile (ca în romane) sau improbabile (ca în basme). Tocmai separarea dintre literar și istoric este pusă sub semnul întrebării între teorie și arta postmodernă și studiile critice recente atât din istorie cât și din ficțiune, s-au concentrat mai mult pe ceea ce au în comun cele două moduri de scriere decât pe modul în care diferă.

Cuvinte cheie: grupuri de interes, sisteme politice, participare politica.

Ca multe alte lucruri, granița disciplinară între ficțiune și istorie s-a dovedit a fi întotdeauna fragilă.

Potrivit Lindei Hutcheon în lucrarea *O poetică a Postmodernismului, Istorie, teorie, Ficțiune, chiar mai târziu, în sec XIX* (cel puțin înainte de apariția „Istoriei științifice” a lui Ranke), literatura și istoria au fost considerate ramuri ale aceluiași arbore al învățaturii. A apărut apoi separarea care a avut ca rezultat disciplinele distincte ale studiilor literare și istorice de astăzi, în ciuda faptului că romanul realist și istoricismul Rankean împărtășesc credințe similare în

THE BOUNDARY BETWEEN HISTORY AND FICTION

PhD Otilia Simion
„Constantin Brâncuși” University of
Târgu-Jiu

Abstract

Like many others, the disciplinary boundary between fiction and history has always proved fragile. In its essence, history means knowledge through documents. That's why historical narration is beyond any documents since neither of them can be the event itself. However it differs from a novel in an essential aspect: history is a narration of true events. According to this definition, a fact can be historical on only one condition: to have really happened at some time or other. It is the story of real facts not verisimilar ones (like in novels) or unlikely ones (like in fairy tales).

It is the very separation of the literary and the historical that is now being challenged in postmodern theory and art, and recent critical readings of both history and fiction have focused more on what the two modes of writing share than on how they differ

Key words: disciplinary boundary, fiction, history

Like many others, the disciplinary boundary between fiction and history proved fragile from the start.

According to Linda Hutcheon in *A Poetics of Postmodernism, History, Theory, Fiction*, even later, in the nineteenth century (at least before the rise of Ranke's "scientific history"), literature and history were considered branches of the same tree of learning, a tree which sought to interpret experience, for the purpose of guiding and elevating man." (Hutcheon, 1987, 89) Then came the separation that resulted in the distinct disciplines of literary and historical

legătură cu posibilitatea scrierii fictive despre realitatea observabilă

Istoria se ocupă de evenimente reale, acolo unde oamenii sunt actori. Ea înseamnă crearea evenimentelor. Deoarece este o istorie, ea nu redă viața (și nici romanele nu o fac). Viața redată de către istorie nu este cea a actorilor, este narațiune. În concepția lui Paul Veyne; „ca și romanul istoria selectează, simplifică, organizează și concentrează un întreg secol într-o singură pagină, dar această sinteză a poveștii nu este mai puțin spontană decât ceea a memoriei noastre evocând ultimii 10 ani în viețile noastre”

De exemplu Waterloo nu a însemnat același lucru pentru un bătrân soldat sau pentru un mareșal și ea poate fi povestită la persoana întâi sau a treia. Ne putem referi la ea ca și la o bătălie, ca o victorie englezilor sau ca la o înfrângere a francezilor. Se poate spune epilogul de la bun început sau se poate pretinde să o găsești la sfârșit și acesta este o limită pentru istorie. Această limită constă în următoarele; ceea ce istoricii numesc un eveniment nu este în nici un caz perceput direct și total, este întotdeauna perceput incomplet și indirect prin documente sau martori. Chiar și pentru contemporani și martori la Waterloo, de exemplu, nu există altceva decât o perspectivă unică asupra a ceea ce istoricii numesc evenimentul Waterloo.

În esența ei istoria înseamnă cunoaștere prin documente. Iată de ce narațiunea istorică este mai presus de orice documente de vreme ce nici unul dintre ele nu poate fi evenimentul însuși. Istoricii nu descrie o civilizație sau o perioadă de timp exhaustiv; el va spune cititorului numai ceea ce este necesar pentru a-și descrie acea civilizație pe baza unor date care vor fi întotdeauna considerate a fi adevărate.

Evenimentele sunt individualizate

studies today, despite the fact that the realist novel and Rankean historicism shared many similar beliefs about the possibility of writing factually about observable reality.

History deals with real events, where men are actors. It means narrating events. As it is a story, it doesn't render life (neither does the novel). The life rendered by the historian is not that of the actors'; it is narration. In Paul Veyne's view, "like the novel, history selects, simplifies, organizes and concentrates a whole century in a single page, but this synthesis of the story isn't less spontaneous than that of our memory evoking the last ten years in our lives" (Veyne, 1999, 25). For example Waterloo was not the same thing for an old soldier and for a marshal and it can be told in the first person narrative or the third. We can relate to it as a battle, as an English victory or a French defeat. One can tell its epilogue from the very beginning or can pretend to find it in the end and this is a limit for the historian. This limit consists in the following: what historians call an event is by no means perceived directly and totally; it is always perceived incompletely and sidewise through documents or witnesses. Even for contemporaries and witnesses to Waterloo, for instance, even for its own actors or for Napoleon himself, there is nothing but a single perspective upon what historians call the Waterloo event - a witness which will be called a vestige.

In its essence, history means knowledge through documents. That's why historical narration is beyond any documents since neither of them can be the event itself. The historian doesn't describe a civilization or a period of time exhaustively; he will tell his reader only what it is necessary for him to picture that civilization on account of data which will always be considered to be true.

dar nu în diferențe de detaliu, a ceea ce sunt ele în mod intrinsec.

Ele sunt individualizate prin faptul că se întâmplă la un moment dat. Istorică este anecdotică, ea stârnește interesul pentru că narează, așa cum o fac romanele. Cu toate acestea diferă de roman printr-un aspect esențial, istoria este o narațiune a unor evenimente adevărate. Potrivit acestei definiții, un fapt poate fi istoric cu o singură condiție: să se fi întâmplat cu adevărat cândva. Este povestea unor fapte reale și nu verosimile (ca în romane) sau imposibile (ca în povești). Istoricul se poate opri și scrie 10 pagini într-o zi și poate trece peste 10 ani în două rânduri, cititorul va avea încredere în spusese sale ca și cum ar crede într-un bun romancier și se presupune că acei 10 ani au trecut lipsiți de evenimente. Unele fapte sunt mai importante decât altele, dar această importanță depinde concret de criteriile selectate de fiecare istoric și nu are o dimensiune absolută. Faptele nu sunt izolate: textura istoriei este o intrigă, un amestec uman și mai puțin științific de cauze, scopuri și hazard: o felie de viață. Însuși cuvântul „intrigă” ne amintește de legătura dintre istorici și romancieri sau dramaturgi. Este imposibil să precizezi totalitatea faptelor și trebuie să operăm selecții. Ca și ficțiunea, orice istoriografie este obiectivă și alegerea unui subiect istoric și fiecare subiecte au aceleași drepturi. Istoricii narează intrigi, care sunt itinerarii stabilite în domeniul obiectiv al evenimentelor. Faptul care într-un itinerariu este cauză profundă, nu va fi nimic altceva decât un incident sau un detaliu într-un alt itinerariu.

Problematizarea naturii cunoașterii istorice a arătat atât necesitatea de a separa și pericolul separării ficțiunii și istoriei ca genuri narative.

A fost de asemenea în prim planul unei mari părți din teoria literară contemporană și filosofia istoriei.

Events are individualized but not in differences of detail, of what they intrinsically are. They are individualized by the fact that they happen some time. History is anecdotal, it arouses interest because it narrates, like novels do. However it differs from a novel in an essential aspect: history is a narration of true events. According to this definition, a fact can be historical on only one condition: to have really happened at some time or other. It is the story of real facts not verisimilar ones (like in novels) or unlikely ones (like in fairy tales).

The historian can stop and write ten pages on a day and pass over ten years in two lines, the reader will trust him like he would trust a good novelist and he will assume that those ten years lack events. Some facts are more important than others, but this importance completely depends on the criteria selected by every historian and has no absolute dimension. The facts are not isolated: the texture of history is a plot, a human and less scientific mixture of causes, purposes and hazard, a slice of life. The very word “plot” reminds us of the connection between historians and novelists or playwrights. It is impossible to tell the totality of formation and we have to select. Like fiction, any historiography is subjective and the choice of a historical topic and every topics have the same rights: the historians narrate plots which are itineraries set in the very objective field of events. The fact which in an itinerary is the deep cause will be nothing but an incident or a detail in another itinerary.

The problematizing of the nature of historical knowledge points both to the need to separate and to the danger of separating fiction and history as narrative genres. It has also been in the foreground of much contemporary literary theory and philosophy of history. When Paul Veyne, for example, calls history “a true

Când Paul Veyne, de exemplu, numește istoria „un roman adevărat”, el semnaleză convențiile împărtășite, de cele două genuri, selecția, organizarea, anecdota și ritmul temporal.

Dar aceasta nu înseamnă că istoria și ficțiunea sunt parte al aceluiași tip de discurs. Ele sunt diferite, deși împărtășesc contexte, culturale și ideologice, ca și tehnici formale. Romanele cu excepția câtorva ficțiuni extreme încorporează istoria savantă și politică într-un oarece grad deși acesta variază, istoriografia, în schimb este la fel de structurată, coerent și teleologică ca orice ficțiune narativă. Atât istoricii cât și romancierii își constituie subiectele ca posibile obiecte de reprezentare narativă, și o fac prin chiar structurile și limbajul pe care îl folosesc pentru a prezenta acele subiecte. În concepția lui Jacques Ehrmann istoria și literatura nu au o existență în și despre ele însele. Noi le constituim ca și obiect al înțelegerii noastre.

Tocmai separarea dintre literar și istoric este acum pusă în discuție în teoria și arta postmodernă. Și lecturile critice recente atât din domeniul istoriei cât și cel al ficțiunii s-au concentrat mai mult pe ceea ce se împărtășesc cele două modalități de scriere decât pe felul în care diferă ele. Ambele sunt văzute a-și deriva forța mai mult din verisimilitudine decât din orice adevăr obiectiv, ambele sunt identificate ca și construcții lingvistice, puternic convenționalizate în formele lor narative și fără a fi deloc transparente fie în termen de limbaj sau structură, și ele apar a fi egal intertextuale, incluzând texte ale trecutului în propria lor textualitate complexă. Dar acestea sunt de asemenea lecții implicite de metaficțiune istoriografică. Și cele două teorii recente din istorie cât și din ficțiune, acest tip de roman ne cere să ne amintim faptul că istoria și ficțiunea sunt ele însele termeni

novel”(p.10), he is signaling the two genres' shared conventions: selection, organization, anecdote, temporal pacing and emplotment. But this is not to say that history and fiction are part of the same order of discourse. They are different, though they share social, cultural and ideological contexts as well as formal techniques. Novels(with the exception of some extreme fictions) incorporate social and political history, to some extent, though that extent will vary; historiography, in turn, is as structured, coherent and teleological as any narrative fiction. Both historians and novelists constitute their subjects as possible objects of narrative representation. And they do so by the very structures and language they use to present those subjects. In Jacques Ehrmann's view history and literature have no existence in and of themselves. It is us who constitute them as the object of our understanding.

It is the very separation of the literary and the historical that is now being challenged in postmodern theory and art, and recent critical readings of both history and fiction have focused more on what the two modes of writing share than on how they differ. They have both been seen to derive their force more from verisimilitude than from any objective truth; they are both identified as linguistic constructs, highly conventionalized in their narrative forms, and not at all transparent either in terms of language or structure; and they appear to be equally intertextual, deploying the texts of the past within their own complex textuality. But these are also the implied teachings of historiographic metafiction. Like those recent theories of novel asks us to recall that history and fiction are themselves historical terms and that their definitions and interrelations are historically determined

istorici și că definițiile lor și interrelațiile lor sunt istoric determinate și variază în timp.

În anumite momente atât istoria cât și ficțiunea au inclus în granițele lor elastice astfel de forme ca și povestea de călătorie și diverse versiuni a ceea ce acum numim sociologie. Nu este surprinzător că ar exista suprapuneri de interes și chiar influențe reciproce între cele două genuri.

Astăzi este mai puțin problematic felul în care se narează timpul și mai mult problemele naturii și statutului informației noastre despre trecut care face ca istoria, teoria și arta postmodernă să împărtășească anumite preocupări. În opera lui Hayden White, Michel de Certeau, Paul Veyne, Louis O. Mink, Lionel Gossman și alții se poate vedea un fel de suspiciune radicală a actului istoriografiei. Totuși nu există o lipsă a preocupării pentru istorie orice relativism sau subiectivism radical. În schimb există o viziune a trecutului, recent sau îndepărtat, care aduce puterile și limitările prezente în calcul. Și rezultatul este adesea un provizorat și o ironie mărturisită.

Literatura postmodernă (arhitectura și artele vizuale de asemenea) trebuie să se mulțumească cu încercările modernismului de a se situa în afară istoriei prin formă pură, abstracționism sau mit sau să o controleze prin modele teoretice. În ficțiunea postmodernă, literarul și istoriograficul sunt întotdeauna unite și de obicei cu rezultate destabilizatoare.

Ar trebui de asemenea să observăm convingerea lui Lukacs că romanul istoric este definit de relativa lipsă de importanță a utilizării detaliului pe care el îl vedea ca fiind „doar un mijloc de realizare a veridicității istorice, pentru a face concret de clară necesitatea istorică a unei situații concrete”.

Ficțiunea istorică încorporează și

and vary with time.

At various times both history and fiction have included in their elastic boundaries such forms as the travel tale and various versions of what we now call sociology. It is not surprising that there would be overlappings of concern and even mutual influences between the two genres.

Today, it is less the problem of how to narrate time than the issue of the nature and status of our information about the past that makes postmodern history, theory and art share certain concerns. In the work of Hayden White, Michel de Certeau, Paul Veyne, Louis O. Mink, Lionel Gossman and others a kind of radical suspicion of the act of historiography can be seen. However, there is no lack of concern for history or any radical relativism or subjectivism. Instead there is a view of the past, both recent and remote, that takes the present powers and limitations of the writing of that past into account. And the result is often a certain avowed provisionality and irony.

Postmodern

literature (architecture and visual arts too) must contend with modernism's attempts to be outside history-through pure form, abstractionism or myth-or to control it through theoretical models. In postmodern fiction, the literary and the historiographical are always being brought together-and usually with destabilizing results.

We should also note Lukacs's belief that the historical novel is defined by the relative unimportance of its use of detail, which he saw as “only a means of achieving historical faithfulness, for making concretely clear the historical necessity of a concrete situation.” (Lukacs, 1962, 59) Historical fiction usually incorporates and assimilates these data in order to lend a feeling of verifiability (or an air of dense specificity

asimilează de obicei aceste date pentru a împrumuta un aer de veridic (sau un aer de specificitate și particularitate densă) lumii ficționale. În multe romane istorice, figuri adevărate ale trecutului sunt prezentate pentru a valida sau autentifica lumea ficțională prin prezența lor, ca pentru a ascunde punctele de legătură dintre ficțiune și istorie.

În vremea ce dezbaterile încă variază între definirea romanului istoric, în anii 1960 o nouă variantă a confruntării dintre istorie/ficțiune a luat naștere: romanul non-ficțional.

Acesta era diferit de evenimentele ficționale recente considerate istorie narativă. Era mai mult o formă de narațiune documentară care folosea în mod deliberat tehnici într-o manieră deschisă și care de obicei nu-ți revendica o obiectivitate a prezentării. Experiența structurală autorială era adesea în prim plan ca o nouă garanție a „adevărului”, deoarece naratorii încercau individual să perceapă și să impună un model a ceea ce vedeau în ficțiune. Această metafictionalitate și provizorat leagă în mod evident romanul non-ficțional de metaficțiunea istoriografică dar există de asemenea diferențe semnificative. Probabil că nu este accidental faptul că aceasta formă de Jurnalism Nou, cum a fost numit, a fost un fenomen american. Războiul din Vietnam a creat o neîncredere reală în fapte oficială așa cum erau prezentate de militari și de mass-media și în plus, ideologia anilor 1960 a autorizat o revoltă împotriva formelor omogenizate de experiență. Rezultatul a fost un fel de jurnalism personal și provizoriu, autobiografic ca și impuls și performativ ca și impact.

Romanul non-ficțional al anilor 1960 și 1970 nu doar a înregistrat istoria contemporană a istoriei, nu doar a încercat să îmbrățișeze elementul ficțional inevitabil în oricare reportaj și apoi să încerce să-și imagineze calea

and particularity) to the fictional world. In many historical novels, real figures of the past are deployed to validate or authenticate the fictional world by their presence, as if to hide the joins between fiction and history.

While the debates still vary about the definition of the historical novel, in the 1960s a new variant on the history\fiction confrontation came into being: the non-fictional novel. This differed from the treatment of recent factual events recounted as narrative history. It was more a form of documentary narrative, which deliberately used techniques in an overt manner and which usually made no pretence to objectivity of presentation. The authorial structuring experience was often in the forefront as the new guarantee of “truth”, as narrators individually attempted to perceive and impose pattern on what they saw about them. This metafictionality and provisionality obviously link the non-fictional novel to historiographic metafiction, but there are also significant differences. It is probably not accidental that this form of the New Journalism, as it was called, was an American phenomenon. The Vietnam War created a real distrust of official “facts” as presented by the military and the media and, in addition, the ideology of the 1960s had licenced a revolt against homogenized forms of experience. The result was a kind of overtly personal and provisional journalism, autobiographical in impulse and performative in impact.

The non-fictional novel of the 1960s and 1970s did not just record the contemporary hysteria of history; it did not just try to embrace the fictional element inevitable in any reporting and then try to imagine its way toward the truth. What it did was seriously question who determined and created that truth.

Both historical fiction and

către adevăr. Ceea ce a făcut el a fost să pună sub semnul întrebării în mod serios cine a determinat și a creat acel adevăr.

Atât ficțiunea istorică cât și istoria narativă nu pot ocoli problemele statutului „faptelor” lor și a naturii mărturiilor lor, a documentelor lor și în mod evident, problematica înrudită este aceea a felului în care acele surse documentare sunt realizate, pot fi ele legate în mod obiectiv, neutru? Sau interpretarea inevitabil pătrunde odată cu narativizarea?

Întrebarea epistemologică a felului în noi cunoaștem adevărul se alătură celei antologice ale statutului acestor urme ale trecutului. Ea respinge proiectarea credințelor și standardelor prezente în trecut și afirmă, în termeni radicali, specificitatea și particularitatea evenimentului individual din trecut.

Cum poate un istoric sau un romancier să verifice orice relatare istorică pe fundalul realității empirice a trecutului pentru a-i testa validitatea? Faptele nu sunt date ci sunt construite prin felul de întrebări pe care le punem în legătură cu evenimentele. Istoria și ficțiune sunt subiective: ele sunt proiecția valorilor noastre și răspunsul la întrebările pe care vrem să le punem.

Bibliografie:

- [1]Collingwood, G.R., *The Idea of History*, Oxford University Press, Oxford, 1994
- [2]Crick, Bernard, *Essays on Politics and Literature*, Edinburgh University Press, 1989
- [3]Culler, Jonathan, *Literary Theory: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, 1997
- [4]Daiches, David, *The Present Age in British Literature*, Indiana University Press, Bloomington, 1958
- [5]Eaglestone, Robert, *Doing English: A Guide for Literature Students*, Routledge,

narrative history cannot avoid dealing with the problem of the status of their "facts" and of the nature of their evidence, their documents. And, obviously, the related issue is that of how those documentary sources are deployed: can they be objectively, neutrally related? Or does interpretation inevitably enter with narrativization? The epistemological question of how we know the past joins the ontological one of the status of the traces of that past. It rejects projecting present beliefs and standards onto the past and asserts, in strong terms, the specificity and particularity of the individual past event.

How can a historian or a novelist check any historical account against past empirical reality in order to test its validity? Facts are not given but are constructed by the kinds of questions we ask of events. History and fiction are subjective: they are the projection of our values and the answer to the questions we want to ask.

Bibliography:

- [1]Collingwood, G.R., *The Idea of History*, Oxford University Press, Oxford, 1994
- [2]Crick, Bernard, *Essays on Politics and Literature*, Edinburgh University Press, 1989
- [3]Culler, Jonathan, *Literary Theory: A Very Short Introduction*, Oxford University Press, 1997
- [4]Daiches, David, *The Present Age in British Literature*, Indiana University Press, Bloomington, 1958
- [5]Eaglestone, Robert, *Doing English: A Guide for Literature Students*, Routledge, London, 2000
- [6]Eagleton, Terry, *Marxism and Literary Criticism*, University of California Press, Berkeley and Los Angeles, 1976

London, 2000

[6] Eagleton, Terry, *Marxism and Literary Criticism*, University of California Press, Berkely and Los Angeles, 1976

[7] Forster, E.M., *Aspects of the Novel*, Penguin Books, London, 1974

[7] Forster, E.M., *Aspects of the Novel*, Penguin Books, London, 1974